

Antonio Tabuki

INDIJSKI NOKTURNO

Prevele

Ana Srbinović
Elizabeta Vasiljević

ODISEJA
Beograd, 2006.

*Ljudi koji loše spavaju kao da nose
neku krivicu: šta oni rade?
Vraćaju noć u stvarnost.*

Moris Blanšo

Napomena

Osim što je posledica nesanice, ova knjiga je i jedno putovanje. Nesanica pripada onome ko je knjigu napisao, a putovanje onome ko je na njega krenuo. Pa ipak, pošto sam lično posetio ista mesta koja je posetio protagonista ove avanture, činilo mi se prikladnim da ovde navedem njihov kratak pregled. Nisam sasvim siguran da li je tome doprinela iluzija da bi jedan topografski pregled mogao snagom realnosti da osvetli ovaj Nokturno u kojem se traga za jednom Senkom ili, pak, neverovatna pretpostavka da bi jednoga dana neki zaljubljenik u neobična putovanja mogao da ga upotrebi kao vodič.

A. T.

Pregled mesta koja se pominju u ovoj knjizi

- 1. Hotel Kadžuraho, ulica Sukladži bez broja, Bombaj.*
- 2. Bolnica Brič Kendi, Bulabai Desai Roud, Bombaj.*
- 3. Hotel Tadž-Mahal Interkontinental, Kapija Indije, Bombaj.*
- 4. Prenocište na železničkoj stanici, stanica Viktorija, glavna železnička stanica, Bombaj. Možete prenočiti ukoliko imate voznu kartu ili propusnicu indijske železnice.*
- 5. Hotel Tadž Koromandel, Nungambakam Roud 5, Madras.*
- 6. Teozofsko društvo, Adajar Roud 12, Adajar, Madras.*
- 7. Autobuska stanica na putu Madras – Mangalore, oko 50 km od Mangalorea, lokacija nepoznata.*
- 8. Arsebisrado i Kolečo de S. Boaventura, na putu Kalangute – Pandžim, Stara Goa, Goa.*
- 9. Hotel Zuari, Svatantra Pat bez broja, Vasko de Gama, Goa.*
- 10. Plaža u Kalanguteu, oko 20 km od Pandžima, Goa.*
- 11. Hotel Mandovi, Bandodkar Marg 28, Pandžim, Goa.*
- 12. Hotel Oberoj, Bogmalo Brič, Goa.*

Taksista je imao malu šiljatu bradu, mrežicu na kosi i repić vezan belom trakom. Pomislio sam da je Sik, jer su u mom vodiču upravo tako opisani. Taj vodič se zvao *India, a travel survival kit**, kupio sam ga u Londonu, ponajviše iz radoznalosti, jer je o Indiji davao veoma bizarne i, na prvi pogled, površne informacije. Tek sam se kasnije uverio koliko mi je bio od koristi.

Čovek je vozio prebrzo za moj ukus i svaki čas je ljutito trubio. Činilo mi se da koristi svaku priliku da očeše pešake, pri čemu bi mu se na licu pojavio neki neodređeni osmeh koji mi se nije dopadao. Na desnoj ruci nosio je crnu rukavicu, što mi se takođe nije dopadalo. Kada je ušao u Marin drajv izgledalo je kao da se konačno smirio i bez žurbe se uključio u jednu od saobraćajnih kolona, onu do mora. Rukom na kojoj je nosio rukavicu pokazao je palme na šetalištu duž obale i luk zaliva. „Ovo je Trobej”, rekao je, „a ispred nas je ostrvo Elefanta, ali se ne vidi odavde. Siguran sam da ćete želeti da ga posetite, brodići polaze svakog sata sa Kapije Indije.”

Upitao sam ga zašto ide ulicom Marin drajv. Nisam poznavao Bombaj, ali sam njegovu vožnju pokušavao da pratim na karti koju sam držao na kolenima. Tačke prema koji-

* Vodič za bezbedno putovanje kroz Indiju, engl. (prim. prev.).

ma sam se orijentisao bile su Malabar Hil i Čor, pijaca lopova. Moj hotel se nalazio između te dve tačke i da bi se do njega došlo nije bilo potrebno da se prođe ulicom Marin drajv. Išli smo u suprotnom pravcu.

„Hotel u koji vi hoćete nalazi se u siromašnom kvartu”, rekao je snishodljivo, „a i roba je lošeg kvaliteta, turisti koji prvi put dolaze u Bombaj često završe na mestima koja nisu preporučljiva, vodim vas u jedan hotel koji odgovara gospodinu kao što ste vi.” Pljunuo je kroz prozor i namignuo mi. „Tamo je roba prve klase.” Nasmejao se ljigavo, saučesnički, i to mi se još manje dopalo.

„Stanite ovde”, rekao sam, „smesta.”

On se okrenuo i snishodljivo me pogledao. „Ali, ovde ne mogu”, rekao je, „gužva je.”

„Ja ću ipak izaći”, rekao sam otvorivši vrata.

On je naglo ukočio i otpočeo litaniju na nekom jeziku koji je verovatno bio marati. Bio je besan i verujem da reči koje je prosiktao nisu bile baš naljubaznije, ali ja se na to nisam obazirao. Sa sobom sam imao samo jednu malu torbu koju sam držao uz sebe, tako da čak nije bilo potrebno ni da izlazi iz kola kako bi mi dao prtljag. Ostavio sam mu novčanicu od sto rupija i izašao na široki pločnik ulice Marin drajv; na plaži se odigravala neka religiozna svetkovina ili vašar, ko zna, video sam samo svetinu koja se tiskala oko nečega što se tamo događalo; na šetalištu su se okupljale skitnice, ležeći na niskom zidu ograde, dečaci koji su prodavali kojekakve sitnice, prosjaci. Tu je takođe bio i red motorizovanih rikši. Uskočio sam u jednu žutu prikolicu prikachu za moped i doviknuo čovečuljku ime ulice u kojoj se nalazio moj hotel. On je pritisnuo pedalu i punom brzinom se uključio u saobraćaj.

„Kvart kaveza” bio je mnogo gori nego što sam očekivao. Poznavao sam ga sa fotografija jednog čuvenog foto-

grafa i mislio sam da sam spreman da se suočim s ljudskom bedom, ali fotografije uokviruju ono što vidimo u pravougaonik. A ono što vidimo, bez tog okvira, uvek je nešto sasvim drugo. Osim toga, to što sam video, imalo je veoma neprijatan miris. Štaviše, mnogo različitih mirisa.

Kada smo ušli u kvart, dan je već bio na izmaku i, samo što smo prošli jednom ulicom, iznenada je, kao što se dešava u tropskim predelima, pala noć. Kuće u „Kvartu kaveza” uglavnom su napravljene od drveta i trske. Prostitutke izviču kroz otvore na straćarama od loše sklepanih dasaka. Neke od tih straćara bile su jedva nešto veće od stražarskih kućica. A zatim, tu su se nalazile barake i šatre napravljene od krpa, verovatno dućani ili mesta gde se obavljala neka druga vrsta trgovine, osvetljene petrolejkama, ispred kojih su se okupljale grupice ljudi. Hotel Kadžuraho, međutim, imao je mali svetleći natpis i nalazio se gotovo na uglu jedne ulice sa zgradama u izgradnji. Hol, ako bih ga tako mogao nazvati, nije baš ulivao poverenje, premda je bio čist. Bila je to mala, loše osvetljena odaja s visokim pultom, kao u engleskim pabovima, na oba kraja pulta stajala je lampa s crvenim abažurum, a iza je sedela neka starija žena. Na sebi je imala raskošan sari, nokti su joj bili premazani tamnoplavim lakom, po izgledu je mogla biti Evropljanka, premda je na čelu imala jedan od onih znakova koje nose Indijke. Pružio sam joj svoj pasoš i rekao da sam sobu rezervisao telegramom. Ona je klimnula glavom i s nametljivom marljivošću počela da prepisuje moje podatke iz pasoša, a zatim mi je pružila formular da ga potpišem.

„Sa ili bez kupatila?” upitala me je i navela mi cene.

Uzeo sam sobu s kupatilom. Učinilo mi se da u njenom izgovoru prepoznajem blagi američki akcenat, ali nisam hteo da ulazim u to.

Rekla mi je broj sobe i pružila ključ. Privezak za ključ-

ve bio je od providne plastike sa sličicom unutra koja se uklapala u stil hotela. „Želite li da večerate?” – upitala je. Gledala me je podozrivo. Shvatio sam da ovo mesto nisu posećivali Zapadnjaci. Zasiurno se pitala šta ja tu radim, gotovo bez ikakvog prtljaga, nakon što sam poslao telegram s aerodroma.

Rekoh da želim. Ta ideja mi nije bila naročito privlačna, ali bio sam veoma gladan i činilo mi se da nije baš pametno da se u ovo doba vrzmam po kvartu.

„Dajning rum* se zatvara u osam”, rekla je, „posle osam večeru služimo samo u sobama.”

Rekao sam da bih radije večerao dole, ona me je povela do zastora na drugom kraju predvorja i tako sam ušao u jednu zasvođenu salu, s tamno ofarbanim zidovima, u kojoj su se nalazili niski stolovi. Gotovo svi stolovi su bili slobodni, a sala je bila u polumraku. Jelovnik je nudio beskonačni niz jela, ali sam potom, naručujući, od konobara saznao da su baš večeras ostali bez ičega. Imali su samo broj petnaest. Na brzinu sam pojeo pirinač i ribu, popio mlako pivo i vratio se u predvorje. Žena je još uvek sedela za pultom i činilo se da je obuzeta slaganjem raznobojnih kamenčića po nekakvom ogledalu. Na malom divanu u uglu, pored ulaznih vrata, sedela su dva mladića veoma tamne puti, obučeni kao Zapadnjaci, u zvonastim pantalonama. Činilo se kao da me ne primećuju, ali ja sam odjednom osetio izvesnu nelagodnost. Stao sam ispred pulta i sačekao da ona prva progovori. To je i učinila. Izgovarala je brojeve bezbojnim i ravnodušnim glasom, u prvom trenutku je nisam shvatio, te sam je zamolio da ponovi. Bio je to cenovnik. Jedine brojke koje sam razumeo bile su prva i poslednja: od trinaest do petnaest godina tri stotine rupija, iznad pedeset godina pet rupija.

* Dining room, engl. soba za ručavanje, trpezarija (prim. prev.)

„Žene su u sali na prvom spratu”, dodala je.

Izvadio sam pismo iz džepa i pokazao joj potpis. Ime sam znao napamet, ali sam više voleo da ga vidi napisano, kako ne bi došlo do nesporazuma. „Vimala Sar”, rekao sam. „Želim devojkicu po imenu Vimala Sar.”

Bacila je hitar pogled ka dvojici mladića koji su sedeli na divanu. „Vimala Sar više ne radi ovde”, rekla je. „Otišla je.”

„Gde je otišla?”, upitao sam.

„Ne znam”, odgovorila je, „ali imamo lepših devojakica od nje.”

Situacija nije slutila na dobro. Krajičkom oka razabrao sam da su se ona dvojica mladića malo uzmuvali, ali moguće je da mi se učinilo.

„Nađite mi je”, izgovorio sam brzo, „čekaću u sobi.” U džepu sam srećom imao dve novčanice od dvadeset dolara. Položio sam ih preko raznobojnih kamenčića i podigao svoju torbu. Dok sam se penjao uz stepenice iznenadni strah me je nagnao da glasno kažem: „U mojoj ambasadi znaju da sam ovde.”

Soba je delovala čisto. Zidovi su bili zelenkaste boje i na njima su visile reprodukcije erotskih skulptura iz Kadžuraha, činilo mi se, ali nisam imao želju da to proveravam. Krevet je bio veoma nizak, pored njega je stajala jedna pohabana fotelja i brdašce raznobojnih jastuka. Na noćnom stočiću nalazili su se raznorazni predmeti nedvosmislenih oblika. Skinuo sam se i uzeo čist veš. Kupatilo je bilo samo sobičak ofarban masnom bojom, a na vratima je visio plakat s plavušom koja jaše flašu koka-kole. Plakat je bio požuteo i umrljan insektima, plavuša je imala frizuru a la Merilin Monro, u stilu pedesetih, što ga je samo činilo još apsurdnijim. Tuš nije imao dršku, bila je to naprosto cev koja je štrčala iz zida i iz koje je u visini glave šikljao mlaz vode, ali

već i sama pomisao na kupanje delovala mi je kao nešto najprivlačnije na svetu: iza sebe sam imao osam sati u avionu, tri sata čekanja na aerodromu i vožnju kroz Bombaj.

Ne znam koliko sam dugo spavao. Možda dva sata, možda i više. Kad me je kucanje na vratima probudilo, mahinalno sam pošao da otvorim, u prvom trenutku nisam čak ni znao gde se nalazim. Devojka je ušla uz šuštanje haljine. Bila je sitna i nosila je dražestan sari. Znojila se, i šminka joj se topila u uglovima očiju. Rekla je: „Dobro večer, gospodine, ja sam Vimala Sar.” Ostala je da stoji na sredini sobe, oborenog pogleda i opuštenih ruku, kao da očekuje moju procenu.

„Ja sam Šavijerov prijatelj”, rekao sam.

Ona me je pogledala i ja sam shvatio da je veoma iznenađena. Njeno pismo je stajalo na komodi, gde sam ga po ulasku u sobu ostavio. Pogledala ga je i zaplakala.

„Kako je dospeo ovde?”, upitao sam. „Šta je radio ovde? Gde je sada?”

Ona je počela tiho da jeca i ja sam shvatio da sam postavio suviše pitanja odjednom.

„Smirite se”, rekao sam.

„Kad je saznao da sam vam pisala, strašno se naljutio”, rekla je.

„A zašto ste mi pisali?”

„Zato što sam pronašla vašu adresu u Šavijerovom imeniku”, rekla je ona, „znala sam da ste nekada davno bili veliki prijatelji.”

„Zašto se naljutio?”

Ona je prinela ruku ustima kao da je htela da obuzda plač. „U poslednje vreme je postao zao”, rekla je, „bio je bolestan.”

„Ali, čime se bavio?”

„Bavio se trgovinom”, rekla je. „Ne znam, ništa mi nije pričao, nije više bio dobar.”

„Kakvom vrstom trgovine?”

„Ne znam”, ponovila je ona, „nije mi ništa pričao, ponekad bi danima ćutao, a zatim bi iznenada postao veoma uznemiren i počeo bi da besni.”

„Kad je došao ovde?”

„Prošle godine”, rekla je ona, „došao je iz Goe, trgovao je sa njima, a onda se razboleo.”

„Ko su to oni?”

„Oni iz Goe”, rekla je, „iz Goe, ne znam.” Sela je na divan pored kreveta, sada više nije plakala, izgledalo je kao da se smirila. „Uzмите piće”, rekla je, „tamo je u ormariću, jedna flaša košta pedeset rupija.”

Otišao sam do ormarića i uzeo jednu flašicu punu neke narandžaste tečnosti, liker od mandarine.

„Ali, ko su bili ti iz Goe?”, insistirao sam, „da li se sećate makar jednog imena, ičega?”

Ona je odmahнула glavom i ponovo počela da plače. „Oni iz Goe”, rekla je, „iz Goe, ne znam. Bio je bolestan”, ponovila je.

Na trenutak je učutala i duboko uzdahnula. „Povremeno je izgledao kao da mu ništa nije važno”, rekla je, „čak ni ja. Zanimala su ga jedino pisma iz Madrasa, ali već sledećeg dana postao bi isti kao pre.”

„Kakva pisma?”

„Pisma iz Madrasa”, rekla je prostodušno, kao da je ta informacija već sama po sebi dovoljna.

„Ali, od koga?” – insistirao sam. „Ko mu je pisao?”

„Ne znam”, rekla je, „neko udruženje, ne sećam se, nika da mi ih nije čitao.”

„A on, da li je odgovarao na ta pisma?”, propitivao sam.

Vimala se zamislila. „Da”, odgovorila je, „mislim da jeste, provodio je mnogo vremena pišući.”

„Molim vas”, rekao sam, „pokušajte da se setite, kakvo je to udruženje bilo?”

„Ne znam”, rekla je, „bilo je to neko naučno udruženje, čini mi se, nisam sigurna, gospodine.” Ponovo je učitala, a zatim je rekla: „On je bio dobar, imao je dobre namere, ali mu je njegova priroda dodelila tužnu sudbinu.”

Ruke su joj bile skrštene u krilu, imala je duge i lepe prste. A onda me je pogledala s izrazom olakšanja, kao da se nečega setila. „Teozofsko društvo”, rekla je i po prvi put se nasmešila.

„Čujte”, rekao sam, „ispričajte mi sve po redu, sve čega se sećate, sve što možete da mi kažete.”

Pružio sam joj još jedno piće. Ona ga je ispila i počela da priča. Bila je to dugačka priča, opširna, puna detalja. Pripovedala je o njima dvoma, o ulicama Bombaja, o prazničnim izletima u Basejin i na Elefantu. A zatim o popodnevim u Viktorija Gardenu, gde su ležali na travi, o kupanjima na Čoupati Biču, na prvim monsunskim kišama. Saznao sam kako je Šavijer naučio da se smeje i čemu se smeja; i koliko je voleo zalaske sunca na Arapskom moru, dok su u sumrak šetali obalom. Bila je to priča koju je ona brižljivo očistila od svega ružnog i žalosnog. Bila je to priča o jednoj ljubavi.

„Šavijer je mnogo pisao”, rekla je, „a onda je jednoga dana sve spalio. Bio je ovde, u ovom hotelu, uzeo je bakarni lavor i u njemu sve spalio.”

„Zašto?”, upitao sam.

„Bio je bolestan”, rekla je ona, „njegova priroda mu je dodelila tužnu sudbinu.”

Kada je Vimala otišla, noć je nesumnjivo bila na izmaku. Nisam ni pogledao na sat. Navukao sam zavese i legao na krevet. Pre nego što ću zaspati, do mene je izdaleka dopro neki vapaj. Možda je to bila molitva, ili prizivanje novog dana koji se upravo rađao.